

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๖๗
วันจันทร์ ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนครินทร์ สิงหนะ	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเกียรติชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	(ลาการประชุม)
------------------------	---------------

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ เท่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาววิลาวรรณ ไร่รื่น

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเจษฎ์ โทณะวณิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้ออรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

๓. นายณัฐ มโนกลอนันต์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๒. นางสาวอนัญ ยศสุนทร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๓. นางสาวเกวลิ มโนภินิเวศ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๔. นายภาคภูมิ รุจิขจรเดช

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๐๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐๑ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๓๖๖ วันอาทิตย์ ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา นายวรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รายงานความคืบหน้าการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งมีการพิจารณาประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบัน โดยคณะกรรมการวิสามัญมีความเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมบทเฉพาะกาลร่างมาตรา ๖๐ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับใหม่ใช้บังคับ ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระ

ประเด็นที่สอง ปัจจุบันมีกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ลาออกจากตำแหน่งหนึ่งคน แม้ในบทเฉพาะกาลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะมีบทบัญญัติรองรับให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เหลืออยู่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญเห็นว่า การที่มีกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติลาออกจากตำแหน่งทำให้องค์ประกอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่ครบจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จะถือว่าไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและจะต้องดำเนินการอย่างไรหรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้ นายอรรถสิทธิ์ กันมล กรรมการวิสามัญในสัดส่วนของคณะรัฐมนตรี ได้ชี้แจงว่า กรณีที่มีกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติลาออกจากตำแหน่งจะต้องดำเนินการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแทนตำแหน่งที่ว่างซึ่งเป็นการดำเนินการตามบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่มีกรรมการวิสามัญได้ตั้งข้อสังเกตว่า ในการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแทนตำแหน่งที่ว่างหนึ่งตำแหน่งนั้น ควรรอให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ยังคงดำรงตำแหน่งจำนวนหกคนครบวาระก่อน แล้วจึงดำเนินการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพร้อมกันทั้งคณะในครั้งเดียว โดยเขียนบทบัญญัติรองรับไว้ในบทเฉพาะกาลในลักษณะว่ายังไม่ต้องดำเนินการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแทนตำแหน่งที่ว่างหนึ่งตำแหน่งนั้นจนกว่ากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เหลืออยู่ทั้งหมดจะพ้นจากตำแหน่งเพื่อให้สรรหาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใหม่ทั้งคณะ นายอรรถสิทธิ์ กันมล กรรมการวิสามัญในสัดส่วนของคณะรัฐมนตรี ได้ชี้แจงว่าไม่สามารถเขียนบทเฉพาะกาลในลักษณะดังกล่าวได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๖ ประกอบมาตรา ๒๐๓ ประกอบมาตรา ๒๑๗ ได้บัญญัติไว้แล้วว่ากรณีที่กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่างลงหนึ่งตำแหน่ง จะต้องดำเนินการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแทนตำแหน่งที่ว่างทันที จึงไม่สามารถรอให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอีกหกคนครบวาระก่อนแล้วจึงดำเนินการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพร้อมกันในครั้งเดียวได้ แม้จะเขียนรองรับไว้ในบทเฉพาะกาลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งหมดอยู่ในตำแหน่งต่อไปและไม่ต้องดำเนินการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแทนตำแหน่งที่ว่างหนึ่งตำแหน่งก็ไม่สามารถกระทำได้เช่นเดียวกัน ซึ่งในประเด็นนี้ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีการอภิปรายแสดง

ความเห็นกันอย่างกว้างขวางและพบปัญหาในทางปฏิบัติว่าอาจไม่มีบุคคลใดสมัครเพื่อเข้ามาทำหน้าที่เป็นกรรมการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแทนตำแหน่งที่ว่างหนึ่งตำแหน่ง เพราะสามารถทำหน้าที่ในการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เพียงคนเดียวเท่านั้นและมีวาระการดำรงตำแหน่งสั้น เนื่องจากจะต้องมีการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแทนกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่จะพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุครบวาระในเวลาอันใกล้จะถึงนี้ การทำหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาทั้งสองชุดจึงมีเวลาเหลื่อมกันอยู่ และอาจทำให้ได้กรรมการสรรหาไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดก็ได้ แต่ก็มีกรรมการวิสามัญแสดงความเห็นว่า แม้จะไม่มีกรรมการสรรหาที่มาจากการเลือกโดยองค์กรอิสระก็ตาม ในทางปฏิบัติกรรมการสรรหาโดยตำแหน่งสามารถดำเนินการสรรหาได้อยู่แล้ว ซึ่งในประเด็นนี้ได้ชี้แจงไปว่าสิ่งที่จะปรากฏต่อสาธารณชนเป็นเรื่องการเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใหม่ตามรัฐธรรมนูญ แต่กรรมการสรรหากลับไม่มีความหลากหลายจึงอาจไม่ตรงกับหลักการปารีสได้ จนนำไปสู่การเสนอญัตติเพื่อขอให้มีการทบทวนมติของคณะกรรมการวิสามัญ แต่ท้ายที่สุดที่ประชุมก็ไม่มีมติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนวิสามัญแต่ประการใด ซึ่งในประเด็นนี้ตนพร้อมด้วยนางจรี วิจิตรวาทการ และนายอรรถสิทธิ์ กันมล ในฐานะกรรมการวิสามัญ ได้ขอสงวนความเห็นในประเด็นนี้ไว้

ประธานกรรมการกล่าวว่า สถานิติบัญญัติแห่งชาติได้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. เพื่อให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ วรรคห้า ส่วนประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. สถานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น เหตุผลที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญยกร่างบทบัญญัติในบทเฉพาะกาล มาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่า “ให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่” เพราะคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญคำนึงถึงเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของประเทศชาติ รวมทั้งให้ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ เนื่องจากคณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ICC) ได้มีข้อทักท้วงว่ากระบวนการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันเป็นกระบวนการสรรหาที่ไม่มี ความหลากหลายและไม่เป็นไปตามหลักการปารีส ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยถูกลดระดับสถานะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงจำเป็นต้องเขียนในบทเฉพาะกาลในลักษณะดังกล่าวเพื่อให้ดำเนินกระบวนการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใหม่ ดังนั้น หากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นไปตามที่คณะกรรมการวิสามัญมีการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น จะถือว่าไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๒ และมาตรา ๖๖ ได้หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า การแก้ไขเพิ่มเติมบทเฉพาะกาลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่จะถือว่าไม่ตรงตามเจตนารมณ์ในกรณีไม่ให้ความร่วมมือกับต่างประเทศนั้นเป็นกรณีใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถูกลดสถานะ ย่อมถือว่าเป็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ไม่รักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของประเทศ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า การให้เหตุผลว่าการที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถูกลดสถานะถือว่าการไม่รักษาเกียรติภูมิหรือผลประโยชน์ของชาติเสมือนเป็นการประณามว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำให้เกิดเกียรติภูมิของประเทศชาติตกต่ำลง แต่เหตุสำคัญที่ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถูกลดสถานะไม่ใช่เกิดจากการกระทำของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแต่เกิดจากกระบวนการสรรหาที่ไม่มีความหลากหลาย ซึ่งไม่ใช่ความผิดของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยตรง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประเด็นนี้ไม่ได้เกี่ยวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยตรง แต่เกี่ยวกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่จะเป็นผู้พิจารณาร่างกฎหมาย เนื่องจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อฟื้นฟูเกียรติภูมิของชาติให้กลับคืนมา แต่การที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีแนวคิดที่จะแก้ไขเพิ่มเติมบทเฉพาะกาลเพื่อให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันดำรงตำแหน่งต่อไปจนครบวาระนั้น จะส่งผลให้ประเทศไทยต้องถูกลดเกียรติภูมิจากกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถูกลดสถานะต่อไปอีกสามปี ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

จากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ต่อเนื่องจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่ร่างมาตรา ๒๔ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ก่อนพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. หรือที่ประชุมเกี่ยวร่างมาตรา ๓ บทนิยามคำว่า “การนั่งพิจารณา” ซึ่งในทางปฏิบัติหมายถึงการออกนั่งบัลลังก์เพื่อพิจารณาคดีในห้องพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งการออกนั่งบัลลังก์ของศาลรัฐธรรมนูญนั้นมีสองสถานคือการออกนั่งบัลลังก์เพื่อทำการไต่สวน กับการออกนั่งบัลลังก์เพื่อวินิจฉัยคดี ดังนั้น รูปแบบการยกย่องบทนิยามคำว่า “การนั่งพิจารณา” จึงควรระบุให้ชัดเจนว่าเป็นการออกนั่งบัลลังก์เพื่อพิจารณาคดี เช่นเดียวกับการพิจารณาคดีพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ในร่างมาตรา ๓ บทนิยามคำว่า “การนั่งพิจารณา” หมายถึง การที่ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งบัลลังก์เกี่ยวกับการพิจารณาคดี ซึ่งหมายความรวมถึงการไต่สวนและการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยด้วยนั้น เห็นว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่บัญญัติในบทนิยามคำว่า “การนั่งพิจารณา” มีทั้งส่วนการดำเนินคดีโดยคู่ความ และการดำเนินคดีโดยศาล ดังนั้น ในบทนิยามคำว่า “การนั่งพิจารณา” ควรกำหนดให้ชัดเจนให้หมายถึงการออกนั่งบัลลังก์ ซึ่งในทางปฏิบัติศาลรัฐธรรมนูญยังคงใช้บัลลังก์ในการออกนั่งพิจารณาคดี

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้เขียนรองรับไว้แล้วว่าคู่ความสามารถเข้าฟังการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญได้ ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาคดีที่องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งบัลลังก์หรือไม่ก็ตาม เนื่องจาก

บางครั้งการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญมีความจำเป็นต้องพิจารณาคดี ณ สถานที่อื่น ที่ไม่ใช่บัลลังก์ ในห้องพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลอื่น ก็ใช้คำว่า “การพิจารณาคดี” มิได้ใช้คำว่า “การออกนั่งบัลลังก์”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่าการพิจารณาคดีในศาลยุติธรรมบางกรณีไม่จำเป็นต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่ผู้พิพากษาต้องออกนั่งบัลลังก์ก็ได้ แต่ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนอาจเรียก คู่ความเจรจาตกลงกันในห้องทำงาน หรือสถานที่อื่นที่ศาลจัดเตรียมไว้ กรณีดังกล่าวก็ถือว่าเป็นการนั่งพิจารณาเช่นเดียวกันซึ่งไม่จำเป็นต้องทำโดยการออกนั่งบัลลังก์

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ที่ผ่านมาศาลรัฐธรรมนูญเคยอ่านคำวินิจฉัยคดีคดีหนึ่งในช่วงการประชุมปิดล้อมอาคารที่ทำการของ ศาลรัฐธรรมนูญ โดยองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ใช้บัลลังก์ของศาลปกครองในการอ่านคำวินิจฉัย ดังนั้น คำว่า “การออกนั่งบัลลังก์” จึงเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ที่สงวนไว้ใช้สำหรับองค์คณะตุลาการเท่านั้น ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญก็ควรใช้คำว่า “การออกนั่งบัลลังก์” เช่นเดียวกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในระบบศาลทั่วไปไม่ใช่คำว่า “การออกนั่งบัลลังก์” แต่ใช้คำว่า “การนั่งพิจารณา” ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นศาลการเมือง บางครั้งหากมีเหตุจำเป็นที่ศาลรัฐธรรมนูญ ไม่สามารถพิจารณาคดีในห้องพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้และมีความจำเป็นที่จะต้องย้ายสถานที่ทำงาน เป็นการชั่วคราวไปใช้สถานที่อื่นในการพิจารณาคดีอาจไม่มีบัลลังก์ในห้องคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นั่งพิจารณาคดีได้ ดังนั้น ศาลอาจมีการสร้างบัลลังก์เพื่อให้สมศักดิ์ศรีในสถานะที่เป็นองค์คณะตุลาการได้ แต่ต้องไม่ใช่บัลลังก์เป็นเงื่อนไขกำหนดในเรื่องการนั่งพิจารณาคดี

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๔ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการ ร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก กรณีที่มี เสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ความว่า “เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมี หลักฐานตามสมควรว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือ (๓)” ในวรรคหนึ่ง อ้างเลข มาตราผิด ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควร ว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘(๑) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธาน กรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จ โดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก กรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้น อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๔ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๑๘(๑) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวัน

นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก กรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด
หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด”

มาตรา ๒๕

“มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่รับคำร้องขอ

การพิจารณาคำร้องขอ ให้คณะกรรมการสรรหาเปิดโอกาสให้ผู้ร้องขอและตุลาการชี้แจง และแสดงพยานหลักฐานประกอบคำชี้แจง และตรวจดูเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับตน

มติในการวินิจฉัยให้ตุลาการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และต้องจัดทำคำวินิจฉัยโดยให้เหตุผลประกอบด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ คณะอนุกรรมการได้นำไปบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๔ แล้ว จึงเสนอให้ตัดร่างมาตรา ๒๕ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๒๕ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๒๖

“มาตรา ๒๖ นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ การดำเนินการเกี่ยวกับการร้องขอ การพิจารณา และการวินิจฉัยคำร้องขอ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด โดยคณะกรรมการสรรหา”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ คณะอนุกรรมการได้นำไปบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๔ แล้ว จึงเสนอให้ตัดร่างมาตรา ๒๖ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๒๖ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๒๗

“มาตรา ๒๗ ในระหว่างที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีแต่งตั้งตุลาการ แทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกรณีมีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักการ

ที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ คณะอนุกรรมการได้นำไปบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๓ วรรคห้า แล้ว จึงเสนอให้ตัดร่างมาตรา ๒๗ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๒๗ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๒๗/๑

“มาตรา ๒๗/๑ ตูลาการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลต้องเป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง ตูลาการจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ก็ได้ เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ศาลเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับศาล”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ความว่า “โดยสุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวง” ที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ เป็นบทบัญญัติเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ ซึ่งเป็นส่วนที่ใช้กับองค์กรอิสระ แต่บทบัญญัติในส่วนของศาลรัฐธรรมนูญ มีบทบัญญัติรองรับไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง แล้วว่า “ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง”

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง ในส่วนของศาลรัฐธรรมนูญ ตกคำว่า “ความกล้าหาญ”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สอบถามว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้บัญญัติไว้หรือไม่ว่า ในการออกนั่งพิจารณาคดีขององค์คณะ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ครบองค์คณะ เนื่องจากในทางปฏิบัติการอ่านคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จะมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนไม่มาหรือลา ถึงแม้จะครบองค์ประชุมก็ตามแต่ถือว่าไม่ครบจำนวนองค์ประกอบขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ควรบัญญัติหลักการรองรับไว้ด้วยการไม่มานั่งพิจารณาคดีของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีหลักฐานยืนยันว่ามีเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่อาจก้าวล่วงได้ทำให้ไม่สามารถนั่งพิจารณาคดี หรือไต่สวนคดี หรืออ่านคำวินิจฉัยได้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคสอง ว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกล้าหาญ

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๗/๑ ตุลาการต้องชปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลต้องเป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และรวดเร็ว เป็นธรรม ปราศจากอคติทั้งปวงในทวไรใช้ดุลพินิจ มีความกล้าหาญ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม ในระหว่างดำรงตำแหน่ง ตูลาการจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ก็ได้ เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ศาลเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับศาล

ตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา การเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ที่จัดในเวลาราชการทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มเวลา เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ศาลเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับตุลาการ”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สอบถามว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เข้าอบรมในช่วงวันหยุดราชการ จะถือว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนร่างมาตรานี้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรให้เป็นดุลพินิจของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละคนเป็นผู้พิจารณาด้วยตนเองว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า หลักสูตรปริญญาโทที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยบางแห่งเปิดสอนเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์ กรณีนี้จะถือว่าอยู่ในบังคับร่างมาตรานี้หรือไม่

นายธนชาติ สิงห์เสณี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า หลักสูตรปริญญาโทไม่ถือว่าเป็นการเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ตามร่างมาตรานี้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคสองที่เพิ่มขึ้นใหม่ อาจมีผู้ตีความได้ว่าหากเป็นการอบรมที่ไม่ได้จัดในวันและเวลาราชการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสามารถเข้ารับการศึกษาหรืออบรมได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคสองที่เพิ่มขึ้นใหม่มีรูปแบบการบัญญัติแตกต่างกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๗/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๗/๑ ตุลาการต้องปฏิบัติตามหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลต้องเป็นไปโดยสุจริต เทียบธรรม อดทนอดกลั้น และรวดเร็ว เป็นธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่ง ตุลาการต้องปฏิบัติตามหน้าที่เต็มเวลา การเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ที่จัดในเวลาราชการทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มเวลา เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ศาลเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับตุลาการ”

ตุลาการต้องปฏิบัติตามหน้าที่เต็มเวลา การเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ที่จัดในเวลาราชการทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มเวลา เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ศาลเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับตุลาการ”

มาตรา ๒๗/๒

“มาตรา ๒๗/๒ เครื่องแบบตุลาการและระเบียบการแต่งกายให้เป็นไปตามที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญประกาศกำหนด

การลาหยุดราชการของตุลาการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญประกาศกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า เรื่องการลาหยุดราชการของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในวรรคสอง จำเป็นต้องบัญญัติหลักการไว้หรือไม่

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ในทางปฏิบัติการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่มีการกำหนดในเรื่องการลาหยุดราชการ กรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องเดินทางไปต่างประเทศ ก็จะใช้วิธีการแจ้งให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญทราบว่าจะเดินทางไปและกลับในวันใด ส่วนประเด็นเรื่องการออกนั่งพิจารณาคดี หรือการทำคำวินิจฉัยอาจมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนซึ่งมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถนั่งพิจารณาคดีได้ ถึงแม้จะมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญครบองค์คณะก็ตาม แต่ถือว่าไม่ครบจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรเพิ่มบทบัญญัติเพื่อรองรับไว้ในส่วนว่าด้วยการทำคำวินิจฉัยขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. และสอบถามว่าในทางปฏิบัติมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ออกเสียงในการวินิจฉัยคดีหรือไม่

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ที่ผ่านมาการวินิจฉัยคดีในบางคดีจะมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนไม่มาร่วมประชุมเพื่อทำคำวินิจฉัย ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญไม่มีระเบียบกำหนดห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญลาการปฏิบัติหน้าที่ ในขณะที่ทำคำวินิจฉัย หรือการไต่สวน หรือการอ่านคำวินิจฉัย

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ บัญญัติว่า “ให้เป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมนั่งพิจารณาและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกต้องค้ำหรือมีเหตุจำเป็นอื่น” เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้แล้ว

ประธานกรรมการสอบถามว่า เครื่องแบบของข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ในร่างมาตราใด

นางสาวกมลกานต์ ศรสุวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในร่างมาตรา ๙๑ ได้บัญญัติให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับเครื่องแบบของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายอภิชาติ สุข์คานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวันลาพักผ่อนเช่นเดียวกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมที่มีสิทธิลาพักผ่อนได้สัปดาห์ต่อปีงบประมาณหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมมีสถานะเป็นข้าราชการ แต่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่มีฐานะเป็นข้าราชการ ดังนั้น เรื่องการลาจึงไม่จำเป็นต้องมีระเบียบเคร่งครัดบังคับลักษณะเดียวกับข้าราชการทั่วไป

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า หลักการในเรื่องการลาที่ต้องมีหลักฐานนั้น ควรกำหนดบังคับเฉพาะการลาระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ออกนั่งพิจารณาคดี หรือการทำคำวินิจฉัย โดยกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการออกนั่งพิจารณาคดี หรือการทำคำวินิจฉัยได้เพราะมีเหตุจำเป็น จะต้องยื่นหลักฐานให้ชัดเจน

นายอภิชาติ สุข์คานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า กรณีที่เป็นการทำคำวินิจฉัย หากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใดมีเหตุจำเป็นไม่สามารถร่วมประชุมเพื่อทำคำวินิจฉัยได้ ควรกำหนดให้ยื่น

หลักฐานว่ามีการลามีใช้การแจ้งด้วยวาจา เพื่อมิให้เกิดปัญหาที่มีผู้โต้แย้งได้ว่าจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ครบองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ประธานกรรมการสอบถามว่า ร่างมาตรา ๓ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “สำนักงาน” ไว้หรือไม่

นางสาวกมลกานต์ ศรสุวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในร่างมาตรา ๓ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวไว้ในทางปฏิบัติการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้โดยอนุโลม

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในร่างมาตรา ๓ มีบทนิยามคำว่า “คณะตุลาการ” หรือไม่

นางสาวกมลกานต์ ศรสุวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในร่างมาตรา ๓ ได้บัญญัติบทนิยามคำว่า “ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ประธานกรรมการสอบถามว่า ระเบียบที่ออกโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ มีรูปแบบการบัญญัติอย่างไร

นางสาวกมลกานต์ ศรสุวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้” ส่วนวรรคสอง บัญญัติว่า “การออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๗/๒ เครื่องแบบตุลาการและบุคลากรของสำนักงาน และการแต่งเครื่องแบบ ให้เป็นไปตาม ระเบียบ**ที่ตราตั้ง**ที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญประกาศกำหนด

ที่ตราตั้งของตุลาการให้เป็นที่ประจักษ์ชัดที่ประชาชนศาลรัฐธรรมนูญประกาศ ที่หนด”

นอกจากนี้ เสนอตัดความในร่างมาตรา ๔๑ ออก เนื่องจากในร่างมาตรานี้มีบทบัญญัติครอบคลุมถึง การกำหนดเครื่องแบบของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

- ๑. แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๗/๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๗/๒ เครื่องแบบตุลาการและบุคลากรของสำนักงาน และการแต่งเครื่องแบบ ให้เป็นไปตาม ระเบียบ**ที่ตราตั้ง**ที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญประกาศกำหนด

ที่ตราตั้งของตุลาการให้เป็นที่ประจักษ์ชัดที่ประชาชนศาลรัฐธรรมนูญประกาศ ที่หนด”

๒. ตัดร่างมาตรา ๙๑ ออกทั้งมาตรา

ส่วนที่ ๔ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการ

“ส่วนที่ ๔

เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการ”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการเสนอให้ตัดชื่อส่วนที่ ๔ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการ ออก

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบให้ตัดชื่อส่วนที่ ๔ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการ ออก

มาตรา ๒๘

“มาตรา ๒๘ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

ให้ตุลาการได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของตุลาการ”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกต์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สอบถามว่า ความว่า “ไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของตุลาการ” ในวรรคสอง หมายถึงผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม ใช่หรือไม่

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในร่างมาตรา ๓ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี”

นายสุพจน์ ไข่มุกต์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า เงินประจำตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้รับเท่ากัน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๙

“มาตรา ๒๙ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการมีสิทธิได้รับประโยชน์ตอบแทนอื่น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่ศาลกำหนด และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ คณะอนุกรรมการได้นำไปบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๘ แล้ว จึงเสนอให้ตัดร่างมาตรา ๒๘ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๒๘ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๓๐

“มาตรา ๓๐ ตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ครบวาระ
- (๑/๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตามมาตรา ๒๘ คูณด้วยจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตายให้ตกให้แก่คู่สมรสและทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่นบัญญัติ คำว่า “ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น” บัญญัติเหมือนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่นหรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขององค์กรอิสระอื่นที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบแล้ว มีรูปแบบการบัญญัติในเรื่องสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนอย่างไร และมีบทบัญญัติให้นำเงินประจำตำแหน่งไปคูณเพื่อคำนวณบำเหน็จตอบแทนด้วยหรือไม่

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระอื่น จะไม่มีเงินประจำตำแหน่ง ดังนั้น ในการคำนวณสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนจึงนำเงินเดือนคูณด้วยจำนวนปี ส่วนในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ใช้คำว่า “ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้น ให้นำอัตราเงินเดือนคูณด้วยจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง” ซึ่งแตกต่างจากร่างมาตรานี้ที่กำหนดให้นำอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งมาคูณจำนวนปีเพื่อคำนวณเงินบำเหน็จตอบแทน อย่างไรก็ตาม ในหลักการเกี่ยวกับการคำนวณบำเหน็จตอบแทนของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระนั้น จะคำนวณจากฐานเงินเดือนเป็นหลักซึ่งไม่รวมเงินประจำตำแหน่ง

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสองเหตุใดต้องอ้างมาตรา ๒๘

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่นจะอ้างถึงมาตราที่ว่าด้วยเงินเดือน เช่นเดียวกับร่างมาตรานี้ที่อ้างมาตรา ๒๘ ที่ว่าด้วยเงินเดือนของประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๑

“มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุถึงแก่ความตายไม่ว่าผู้นั้นจะดำรงตำแหน่งครบหนึ่งปีบริบูรณ์หรือไม่ก็ตาม ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวตามเกณฑ์ในมาตรา ๓๐ โดยให้จ่ายแก่ทายาทโดยธรรม ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ คณะอนุกรรมการได้นำไปบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๓๐ (๑/๑) แล้ว จึงเสนอให้ตัดร่างมาตรา ๓๑ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๓๑ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๓๑/๑

“มาตรา ๓๑/๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ตุลาการเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดต้องบัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรานี้ เป็นความในร่างมาตรา ๑๙ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญฉบับที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการยกร่างกฎหมายกรณีที่จะมีบทบัญญัติให้ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานั้น จะต้องเป็นกรณีที่ผู้ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้นๆ ไม่มีฐานะเป็นข้าราชการและไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย จึงต้องยกร่างบทบัญญัติไว้ในกฎหมายเพื่อให้ผู้นั้นมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้รับโทษหนักขึ้นในกรณีที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้นๆ เป็นข้าราชการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายโดยตรงย่อมมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาโดยผลของกฎหมายอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีบทบัญญัติให้ข้าราชการผู้นั้นเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาซ้ำอีก ประกอบกับในประมวลกฎหมายอาญาไม่มีบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” และสอบถามว่า พนักงานอัยการมีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้หรือไม่ว่าเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า พนักงานอัยการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว

ประธานกรรมการเสนอร่างมาตรานี้ออกทั้งมาตรา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑ (๑๖) ได้บัญญัติบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ ซึ่งก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ โดยเพิ่ม (๑๖) บทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” นั้น การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานจะหมายถึงการทำหน้าที่ในฝ่ายปกครองที่เชื่อมโยงกับมาตรา ๑๕๗ ของประมวลกฎหมายอาญา แต่ศาลยุติธรรมตีความว่ามาตรา ๑๕๗ เป็นบทवादของกฎหมายในการเอาผิดกับเจ้าหน้าที่ทุกประเทศ ทั้งที่ในประมวลกฎหมายอาญาได้มีบทบัญญัติแยกไว้เป็นการเฉพาะแล้วในส่วนการกระทำของตุลาการ ผู้พิพากษา หรือสมาชิกสภานิติบัญญัติ ที่มีบทบัญญัติบังคับไว้เป็นการเฉพาะ

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้ในประมวลกฎหมายอาญาจะได้บัญญัติเพิ่มบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” ก็ตาม แต่ความหมายก็ยังหมายความรวมถึงผู้พิพากษา ตุลาการ สมาชิกสภานิติบัญญัติ อยู่ในบทนิยามนี้ด้วย

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เดิมไม่มีการกำหนดบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” ไว้ ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความว่า “เจ้าพนักงาน” ได้แก่บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยได้รับเงินเดือนในหมวดเงินเดือน ซึ่งภายหลังที่ศาลตีความดังกล่าว เมื่อมีการบัญญัติกฎหมายถึงเจ้าพนักงานอื่นซึ่งไม่ได้รับเงินเดือนในหมวดเงินเดือน คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงตีความว่าเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา แต่ในปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดบทนิยามคำว่า “เจ้าพนักงาน” ไว้เป็นการเฉพาะแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติเรื่องเจ้าพนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติร่างมาตรา ๓๑/๑ ออกทั้งมาตรา

หมวด ๓ การพิจารณา

“หมวด ๓

การพิจารณา”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๓ การพิจารณา โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

“ส่วนที่ ๑

บททั่วไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อเสนอส่วนที่ ๑ บททั่วไป โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๒

“มาตรา ๓๒ การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการนำสืบพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น

การพิจารณาของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาลอื่น พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า หลักการที่บัญญัติในวรรคสองร่างมาตรานี้ มีหลักการลักษณะเดียวกับที่บัญญัติในร่างมาตรา ๒๗/๑ หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสองของร่างมาตรานี้มีบทบัญญัติแตกต่างกับหลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๒๗/๑ นอกจากนั้น บทบัญญัติในร่างมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่ทำให้การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญที่ใช้ระบบไต่สวนมีความก้าวหน้ากว่าระบบไต่สวนของศาลยุติธรรม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๒/๑

“มาตรา ๓๒/๑ การดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดี การดำเนินกระบวนการพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐาน และการพิจารณาและวินิจฉัย นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ร่างมาตรา ๓๒/๑ มีที่มาอย่างไร

นางสาวกมลกานต์ ศรสุวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในการประชุมครั้งที่แล้ว คณะกรรมการมีความเห็นว่าการดำเนินการใดที่ไม่ได้บัญญัติรายละเอียดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า เหตุที่บัญญัติความในร่างมาตรา ๓๒/๑ เนื่องจากอาจมีการดำเนินการ

บางเรื่องของศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่สามารถบัญญัติให้ครบถ้วนได้ และการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มักจะใช้บทบัญญัติจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรบัญญัติร่างมาตรา ๓๒/๑ โดยยึดหลักการว่าจะไม่นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ให้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดีไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่เมื่อเปรียบเทียบกับศาลยุติธรรม ดังนั้น การดำเนินกระบวนการพิจารณาต่าง ๆ ในระยะแรกจึงควรยึดหลักการตามระบบของศาลยุติธรรม

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สำนักงานศาลยุติธรรมก็มีข้อเสนอให้บัญญัติเปิดช่องให้สามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินกระบวนการพิจารณาไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาเช่นเดียวกัน ซึ่งหากบัญญัติร่างมาตรา ๓๒/๑ ในลักษณะดังกล่าวจะทำให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่เป็นอิสระจากศาลยุติธรรมได้

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เมื่อได้กำหนดหลักการพิจารณาในระบบใต้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญแล้วในร่างมาตรา ๓๒ ทำให้ลดความสำคัญของวิธีพิจารณาคดีลง เนื่องจากไม่ทำให้เกิดการแพ้ชนะคดีด้วยระบบวิธีพิจารณาคดีและศาลมีอำนาจค้นหาความจริงได้เอง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๒/๑ เป็นดังนี้ “การดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐาน และการพิจารณาและวินิจฉัย นอกจากที่บัญญัติไว้แล้ว ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีที่ตราที่กำหนดโดยข้อที่แห่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติให้ศาลปฏิบัติได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า เดิมศาลรัฐธรรมนูญสามารถออกข้อกำหนดเพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติของศาลได้ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการออกข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยขึ้นใช้บังคับ โดยข้อกำหนดดังกล่าวใช้บังคับกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คู่ความและผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดีทั้งหมด

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๒/๑ เป็นดังนี้ “การดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐาน และการพิจารณาและวินิจฉัย นอกจากที่บัญญัติไว้แล้ว ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีที่ตราที่กำหนดโดยข้อที่แห่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกำหนดวิธีพิจารณาได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า หากต้องการให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้กระบวนการพิจารณาคดีที่แยกจากกระบวนการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ต้องแก้ไขเรื่ององค์ประกอบของผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งส่วนใหญ่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จึงนำระบบการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมมาใช้กับศาลรัฐธรรมนูญด้วย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่าการกำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกำหนดวิธีพิจารณาได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ อาจไม่สอดคล้องกับความใน ตอนต้นของร่างมาตรา ๓๒/๑ เนื่องจากความในตอนต้นบัญญัติถึงการรับฟังพยานหลักฐานและการทำ คำวินิจฉัยด้วย ดังนั้น ควรบัญญัติถ้อยคำกว้าง ๆ โดยให้ศาลสามารถกำหนดรายละเอียดในทางปฏิบัติไว้ใน ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีพิจารณาคดีจะเริ่มตั้งแต่การยื่นคำฟ้องไปจนถึงขั้นตอนที่ศาล มีคำวินิจฉัย ซึ่งการรับฟังพยานหลักฐาน การพิจารณาและวินิจฉัยคดีตามร่างมาตรา ๓๒/๑ อยู่ในความหมาย ของวิธีพิจารณาคดี

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ควรบัญญัติในลักษณะว่า ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคดี เนื่องจากการพิจารณาคดีตาม บทนิยามศัพท์ในร่างมาตรา ๓ หมายถึงความว่า การไต่สวนหรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๒/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๒/๑ ศาลรัฐธรรมนูญทั้งปวงที่ขจัดข้อคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิชารณ พชพทหส์ทฐวท และทวทพิชวททและวิหิสน์ชช นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นไปดวทหส์ททททและวิหิทวทที่ททททโดยประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออก ข้อกำหนดของประชชนตสรัฐชรรวมทฐุเกี่ยวกับการพิจารณาคดีได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๒/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๒/๑ ศาลรัฐธรรมนูญทั้งปวงที่ขจัดข้อคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิชารณ พชพทหส์ทฐวท และทวทพิชวททและวิหิสน์ชช นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นไปดวทหส์ททททและวิหิทวทที่ททททโดยประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออก ข้อกำหนดของประชชนตสรัฐชรรวมทฐุเกี่ยวกับการพิจารณาคดีได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๓๓

“มาตรา ๓๓ การพิจารณาคดีจะต้องกระทำ ณ ที่ทำการศาลในวันที่ศาลเปิดทำการและตามเวลา ทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ แต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็น ศาลจะมีคำสั่งกำหนดการ พิจารณาคดี ณ สถานที่อื่น หรือในวัน หรือเวลาใด ๆ ก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกต์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า เคยมีกรณีที่ต้องย้ายที่ทำการศาลโดยมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็นครั้งหนึ่งในช่วงที่มีการชุมนุม ทางการเมือง ทำให้ต้องย้ายไปอ่านคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ณ ที่ทำการของศาลปกครองสูงสุด

ประธานกรรมการสอบถามว่า การพิจารณาคดีหมายความว่ารวมถึงการพิจารณาคดีเป็นการส่วนตน ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การพิจารณาคดีตามร่างมาตรา ๓๓ ที่กำหนดให้จะต้องกระทำ ณ ที่ทำการศาลในวันศาลเปิดทำการและตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ หมายถึงเฉพาะการนั่งพิจารณาคดีของศาล

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ในร่างมาตรา ๓ บทนิยามคำว่า “การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ รวมถึงการไต่สวนหรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย ขณะที่บทนิยามคำว่า “การนั่งพิจารณาคดี” หมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดีโดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล

ประธานกรรมการกล่าวว่า การพิจารณาคดีรวมถึงการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย ซึ่งรวมถึงการอ่านคำวินิจฉัยด้วย อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้การพิจารณาคดีจะต้องกระทำตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ อาจทำให้ไม่สามารถอ่านคำวินิจฉัยเกินไปจากเวลาราชการได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๓๓ ตอนท้าย กำหนดว่าในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็น ศาลจะมีคำสั่งกำหนดการพิจารณาคดี ณ สถานที่อื่น หรือในวัน หรือเวลาใด ๆ ก็ได้ ซึ่งหากศาลจำเป็นต้องพิจารณาคดีหรืออ่านคำวินิจฉัยเกินไปจากเวลาราชการปกติ สามารถอาศัยบทบัญญัติดังกล่าวเป็นหลักในการดำเนินการได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๔

“มาตรา ๓๔ การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุด ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสิ้นสุดตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสิ้นสุดของระยะเวลา”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า ร่างมาตรา ๓๔ จะใช้ในกรณีใด และจำเป็นต้องบัญญัติไว้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๓๔ อาจใช้ในกรณีการยื่นอุทธรณ์คำฟ้องต่อศาลและในวันดังกล่าวตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล และสอบถามคำว่า “วันสิ้นสุด” จะสามารถดำเนินการใด ๆ ได้หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คำว่า “วันสิ้นสุด” ยังสามารถดำเนินการใด ๆ ต่อศาลได้ แต่วันถัดจากวันสิ้นสุดไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ต่อศาลได้แล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากใช้คำว่า “วันสิ้นสุด” อาจตีความได้ว่าไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ต่อศาลได้แล้ว จึงควรใช้คำว่า “วันสุดท้าย” แทน จะเหมาะสมมากกว่า

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๓๔ คำว่า “วันสิ้นสุด” ย่อมหมายความรวมถึง “วันสุดท้าย” ด้วย

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๘ บัญญัติว่า “ถ้าวันสุดท้ายของระยะเวลาเป็นวันหยุดทำการตามประกาศเป็นทางการหรือตามประเพณี ให้นับวันที่เริ่มทำการใหม่ต่อจากวันที่หยุดทำการนั้นเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลา”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๔ การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุด ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสิ้นสุดสุดท้ายของระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสิ้นสุดสุดท้ายของระยะเวลา”

นอกจากนี้ สอบถามว่า การเริ่มต้นนับระยะเวลาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีหลักการอย่างไร

นางสาวกมลกานต์ ศรสุวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นหน่วยเวลาที่สั้นกว่าวันให้เริ่มต้นนับในขณะที่เริ่มการนั้น” และมาตรา ๑๙๓/๓ วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นวัน สัปดาห์ เดือนหรือปีมิให้นับวันแรกแห่งระยะเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน เว้นแต่จะเริ่มการในวันนั้นเองตั้งแต่เวลาที่ถือได้ว่าเป็นเวลาเริ่มต้นทำการงานกันตามประเพณี”

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ระยะเวลาเป็นเรื่องที่คู่กรณีสามารถตกลงกันเองได้ แต่หากคู่กรณีไม่ได้ตกลงกันได้ ต้องบังคับระยะเวลาตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนด ทั้งนี้ โดยปกติหากกฎหมายบัญญัติให้นับระยะเวลาตั้งแต่วันที่ได้รับเรื่องไว้ การนับระยะเวลาก็ต้องเริ่มต้นนับในขณะที่เริ่มการนั้น อย่างไรก็ตาม เคยมีคดีขึ้นสู่ศาลยุติธรรม และศาลตีความว่าแม้กฎหมายจะบัญญัติให้นับระยะเวลาตั้งแต่วันที่ได้รับเรื่องไว้ ก็ต้องนับวันถัดจากวันแรกที่ได้รับเรื่องไว้เป็นระยะเวลาเริ่มต้น

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๑ บัญญัติว่า “การนับระยะเวลาทั้งปวง ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งลักษณะนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมาย คำสั่งศาล ระเบียบข้อบังคับ หรือนิติกรรมกำหนดเป็นอย่างอื่น”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นวัน และให้เริ่มนับระยะเวลาเริ่มต้นได้ตั้งแต่วันที่แรกที่ได้รับเรื่อง บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีให้นับวันแรกแห่งระยะเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน จะไม่สามารถใช้บังคับได้เลย ทั้งนี้ หลักการนับระยะเวลาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นกรณีที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ซึ่งอาจมีกฎหมาย คำสั่งศาล หรือนิติกรรมกำหนดเป็นอย่างอื่นได้

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า หากข้อเท็จจริงปรากฏต่อศาลอย่างชัดเจนว่า การเริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่แรกที่ได้เริ่มการนั้นเป็นระยะเวลาเริ่มต้น อาจทำให้เกิดความไม่ยุติธรรม ศาลมีอำนาจกำหนดให้นับวันถัดไปเป็นระยะเวลาเริ่มต้นได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๔ การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุด ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสิ้นสุดสุดท้ายของระยะเวลาตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสิ้นสุดสุดท้ายของระยะเวลา”

มาตรา ๓๕

“มาตรา ๓๕ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตามที่ศาลกำหนดเมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ

ในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือบกพร่องทางวิธีพิจารณาเกิดขึ้น ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้คู่กรณีที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในวรรคสองของร่างมาตรา ๓๕ ได้บัญญัติหลักการไว้แล้วในร่างมาตรา ๕๔

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๓๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๕ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตามที่ศาลกำหนดเมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็น**และ**เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ

ในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือ**ชกพร่องทางวิธีพิจารณา**เกิดขึ้น ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้คู่กรณีที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้องภายในระยะเวลา**และ**เงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่ง**ความยุติธรรม**”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๓๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๕ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตามที่ศาลกำหนดเมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็น**และ**เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ

ในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือ**ชกพร่องทางวิธีพิจารณา**เกิดขึ้น ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้คู่กรณีที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้อง ดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้องภายในระยะเวลา**และ**เงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่ง**ความยุติธรรม**”

มาตรา ๓๖

“มาตรา ๓๖ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่นหรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเคยพิจารณาวินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทางการสมรส นับได้เพียงสองชั้น

(๓) เคยให้ถ้อยคำหรือให้ความเห็นในฐานะพยานโดยที่รับรู้เห็นเหตุการณ์ในคดีในศาลอื่น ซึ่งพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่เกี่ยวกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๔) เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน

(๕) มีหรือเคยมีคดีที่ตุลาการนั้นเอง สามी ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของ ตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พินาศกับคู่กรณี สามी ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมาของคู่กรณี อีกฝ่ายหนึ่ง

สามीหรือภริยาตามวรรคหนึ่งหมายความว่ารวมถึงผู้ที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามीภริยาโดยมิได้จดทะเบียน สมรสด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า สำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญมีข้อสังเกตว่า ควรตัดความในวรรคสองของร่างมาตรา ๓๖ ออก เนื่องจากสามารถให้ หลักการในร่างมาตรา ๓๖/๑ เป็นเหตุที่ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้อยู่แล้ว

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สอบถามว่า หากบุคคลที่อยู่ด้วยกันฉันท์สามीภริยาเป็นบุคคลเพศเดียวกันจะเข้าเหตุที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอาจถูก คัดค้านการพิจารณาและวินิจฉัยคดีหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีดังกล่าวจะเข้าเหตุที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอาจถูกคัดค้าน การพิจารณาและวินิจฉัยคดีได้ด้วยเหตุอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสีย ความยุติธรรมไปตามร่างมาตรา ๓๖/๑ และเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๓๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๖ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่นหรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเคยพิจารณาวินิจฉัย ในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสามीหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการีหรือ ผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทางการสมรส นับได้เพียงสองชั้น

(๓) เคยให้ถ้อยคำหรือให้ความเห็นในฐานะพยานโดยที่รับรู้เห็นเหตุการณ์ในคดีในศาลอื่น ซึ่งพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่เกี่ยวกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๔) เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน

(๕) มีหรือเคยมีคดีที่ตุลาการนั้นเอง สามी ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของ ตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พินาศกับคู่กรณี สามी ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของคู่กรณี อีกฝ่ายหนึ่ง

สามीหรือภริยาตามวรรคหนึ่งหมายความว่ารวมถึงผู้ที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามीภริยาโดยมิได้จดทะเบียนหรือสมรสด้วย”

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ สอบถามว่า อาจเกิดกรณีคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในการพิจารณาและวินิจฉัยคดี จนทำให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ครบองค์คณะที่จะทำการพิจารณา และวินิจฉัยคดีได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ทำให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ถูกคัดค้านต้องห้ามพิจารณาหรือวินิจฉัยคดีในทันที แต่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาก่อนว่าคำคัดค้านนั้นมีเหตุผลรับฟังได้หรือไม่ด้วย ทั้งนี้ หากมีเหตุคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจนทำให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ครบองค์คณะที่จะทำการพิจารณาและวินิจฉัยคดีได้จริง ต้องให้เป็นดุลพินิจของศาลรัฐธรรมนูญว่าจะดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นบุตรบุญธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถือเป็นเหตุที่จะคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า กรณีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นบุตรบุญธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แม้จะไม่ใช่เหตุคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามร่างมาตรา ๓๖ (๒) เนื่องจากไม่ใช่ผู้สืบสันดาน แต่อาจเป็นเหตุคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามร่างมาตรา ๓๖/๑ ได้ เนื่องจากถือเป็นเหตุอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมไป

ประธานกรรมการสอบถามว่า คำว่า “อย่างใดอย่างหนึ่ง” กับ คำว่า “อย่างหนึ่งอย่างใด” แตกต่างกันอย่างไร

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คำว่า “อย่างใดอย่างหนึ่ง” หมายถึง หนึ่งอย่าง ส่วนคำว่า “อย่างหนึ่งอย่างใด” หมายถึง หนึ่งอย่างหรือหลายอย่างก็ได้

นายเจษฎ์ โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาสตราจารย์ พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ได้ประธานความเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า “คนหนึ่งคนใด” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “any person” หมายถึงคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ และคำว่า “คนใดคนหนึ่ง” ตรงกับคำว่า “a person” ซึ่งหมายถึง คนหนึ่งและคนเดียว และสามารถนำหลักเกณฑ์นี้ไปใช้กับกรณีที่น่าคำว่า “ใด-หนึ่ง” หรือ “หนึ่ง-ใด” ประกอบกับ คำอื่นเช่น “ข้อใดข้อหนึ่ง” หรือ “สิ่งหนึ่งสิ่งใด” ได้และมีนัยเช่นเดียวกัน

ประธานกรรมการเสนอให้กลับไปใช้คำว่า “อย่างหนึ่งอย่างใด” ตามร่างเดิม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๖ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างใดหนึ่งอย่างหนึ่งใดดังต่อไปนี้

(๑) เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่นหรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเคยพิจารณาวินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทางการสมรส นับได้เพียงสองชั้น

(๓) เคยให้ถ้อยคำหรือให้ความเห็นในฐานะพยานโดยที่ารู้เห็นเหตุการณ์ในคดีในศาลอื่น ซึ่งพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๔) เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน

(๕) มีหรือเคยมีคดีที่ตุลาการนั้นเอง สามี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พินาศกับคู่กรณี สามี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง

สวมีหรือภริยตตวขรตทหนึ่งทวขตตวขรขซึ่งผู้ที่อยู่ร่วมกันฉันท์สวมีภริยตโดยมิได้สดทวเข็ชทสวรสต์วช”

มาตรา ๓๖/๑

“มาตรา ๓๖/๑ ในกรณีมีเหตุอื่นใดนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๖ ตุลาการอาจถูกคัดค้านด้วยเหตุอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่าร่างมาตรา ๓๖/๑ จำเป็นต้องยกกรณีศึกษาหลายคดี เนื่องจากอาจถูกสื่อมวลชนสอบถามได้ว่ากรณีใดถือเป็นเหตุอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมไป

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๓๖/๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๗

“มาตรา ๓๗ ตุลาการจะขอถอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดีไม่ได้เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๖/๑ เหตุสุดวิสัย เหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้หรือเหตุอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า เดิมร่างมาตรา ๓๗ บัญญัติถึงวิธีปฏิบัติในการคัดค้านตุลาการการขอถอนตัวจากคดีของตุลาการ และผลของการคัดค้านตุลาการไว้ด้วย เหตุใดจึงตัดบทบัญญัติดังกล่าวออก

นางสาวกมลกานต์ ศรสุวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจงบว่าบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการคัดค้านตุลาการ การขอถอนตัวจากคดีของตุลาการ และผลของการคัดค้านตุลาการ ได้นำหลักการดังกล่าวไปบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๓๘ และร่างมาตรา ๓๘/๒

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๓๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๗ ตุลาการจะขอถอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดีไม่ได้เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๖/๑ **เหตุสุดวิสัย เหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ หรือเหตุอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร**”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจงบเพิ่มเติมว่า เหตุที่ตุลาการจะขอถอนตัวจากการพิจารณาหรือวินิจฉัยคดีอาจไม่ได้มีสาเหตุจากการคัดค้านตุลาการเท่านั้น เช่น ป่วย หรือเหตุอื่นที่ไม่อาจมาปฏิบัติราชการได้ เป็นต้น จึงนำหลักการไปบัญญัติไว้เป็นอีกมาตราหนึ่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีตุลาการป่วย หรือมีเหตุอื่นที่ไม่อาจมาปฏิบัติราชการได้ เป็นเพียงเหตุที่ไม่สามารถพิจารณาหรือวินิจฉัยคดีได้ชั่วคราว ไม่ใช่เหตุที่ตุลาการจะขอถอนตัวจากคดีได้

นายภัทธระ คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า หากมีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ในอนาคตแล้วมีบทบัญญัติที่เกิปัญหขึ้นทำให้ต้องนำเรื่องมายื่นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จะมีวิธี

แก้ปัญหาอย่างไร และกรณีที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกัน กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานราชการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ หากต่อมามีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐคนใด กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว บุคคลนั้นจะสามารถยกเหตุว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมนี้ เพื่อเป็นเหตุคัดค้านตุลาการในการ พิจารณาหรือวินิจฉัยคดีได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนด มาตรฐานทางจริยธรรม และเมื่อจัดทำเสร็จแล้วศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระแต่ละองค์กรก็ต้อง พิจารณาว่ามาตรฐานทางจริยธรรมที่ร่วมกันกำหนดนั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระก็สามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สอบถามว่า กรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนไม่ปรากฏตัวในขณะที่มีการพิจารณาคดีโดยไม่ทราบสาเหตุจะถือว่าเป็น การถอนตัวหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนไม่ปรากฏตัวในขณะที่มีการ พิจารณาคดีโดยไม่ทราบสาเหตุไม่ถือว่าเป็นการถอนตัวจากคดี การไม่ปรากฏตัวดังกล่าวเป็นเพียงการ ขาดการพิจารณาคดีในวันนั้นเท่านั้น

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า การที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนไม่ปรากฏตัวในขณะที่มีการพิจารณาคดีโดยไม่ทราบสาเหตุ อาจเป็น เพราะไม่ประสงค์ที่จะทำการพิจารณาหรือวินิจฉัยคดีนั้นด้วยเหตุผลทางการเมือง หรือเหตุผลส่วนตัวก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในบางกรณีการที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่มาปรากฏตัวในขณะที่มี การพิจารณาหรือวินิจฉัยคดีด้วยเหตุดังกล่าวอาจเป็นผลดีต่อการลงมติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในคดีนั้น ก็ได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า การไม่ปรากฏตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอาจทำให้การลงมติเพื่อทำคำวินิจฉัยมีคะแนนเสียงก้ำกึ่งกัน ซึ่งทำให้เกิดข้อครหาต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ควรกำหนดบทลงโทษ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่จงใจไม่ทำตามหน้าที่ของตนไว้ด้วย

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ที่ผ่านมาการลงมติของตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญก็จะมีคะแนนเสียงก้ำกึ่งกันเป็นปกติอยู่แล้ว

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองซึ่งอยู่ในความสนใจของประชาชน และคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญก็มีผลกระทบเป็นคุณหรือเป็นโทษกับฝ่ายการเมืองใดฝ่ายการเมืองหนึ่ง ดังนั้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนจึงจะต้องลงมติทำคำวินิจฉัยเพื่อไม่ให้เกิดข้อครหาว่าคณะตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญไม่ให้ความสำคัญกับการพิจารณาวินิจฉัยคดี

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเหตุขอถอนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียก่อนว่าจะให้ถอนตัวหรือไม่ โดยไม่ควรกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้นต้องงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาด จึงเสนอเพิ่มความเป็นวรรคสอง ดังนี้

“เมื่อมีการถอนตัวตามวรรคหนึ่งและศาลอนุญาตแล้ว ให้ตุลาการซึ่งขอถอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้น”

- มีกรรมการสอบถามว่า ในต่างประเทศจะไม่ได้กำหนดให้การมีส่วนได้เสียในคดีเป็นเหตุคัดค้านการปฏิบัติหน้าที่ แต่จะกำหนดให้เป็นเรื่องของการห้ามมิให้ปฏิบัติหน้าที่เพราะมีประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้อง หากผู้นั้นยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปทั้งที่รู้ว่าตนมีประโยชน์ได้เสียเกี่ยวข้องก็จะถือว่าเป็นความผิด ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะกำหนดห้ามตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมิให้ปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะดังกล่าวได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดไว้ในลักษณะเช่นนั้นอาจทำให้กระบวนการพิจารณาคดีที่ดำเนินไปแล้วต้องเสียไปในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีส่วนได้เสียหลังจากที่มีการพิจารณาคดีไปแล้ว ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้การมีส่วนได้เสียเป็นเหตุคัดค้านหรือเหตุถอนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามหลักการรักษาผลประโยชน์ของคู่ความที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งให้อีกาสคู่ความคัดค้านผู้พิพากษาหรือให้ผู้พิพากษาถอนตัวได้โดยไม่ทำให้กระบวนการพิจารณาที่ดำเนินไปแล้วต้องเสียไป

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๗ ตุลาการจะขอถอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดีไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๖/๑ **เหตุสุดวิสัย เหตุขัดแย้งอันอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ หรือเหตุอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร**

เมื่อมีการถอนตัวตามวรรคหนึ่งและศาลอนุญาตแล้ว ให้ตุลาการซึ่งขอถอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้น”

มาตรา ๓๘

“มาตรา ๓๘ เมื่อมีเหตุจะถูกคัดค้านอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๖/๑ เกิดขึ้นแก่ตุลาการคนใดในเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย

(๑) ตุลาการนั้นเองจะแถลงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้าน แล้วขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้น

(๒) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาด”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัครเดช คนชื่อ เลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ชี้แจงว่า คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตั้งข้อสังเกตว่า การกำหนดให้คู่กรณีสามารถยกข้อคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านต่อศาลรัฐธรรมนูญก่อนมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่งโดยไม่ได้กำหนดว่าจะต้องยื่น

คำร้องภายในระยะเวลาเท่าใดภายหลังทราบเหตุคัดค้านอาจมีการใช้เหตุดังกล่าวเพื่อประวิงคดีได้ จึงควรกำหนดกรอบเวลาให้ชัดเจน

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๘ เมื่อมีเหตุ๑ที่ตุลาการอาจถูกคัดค้าน๒ซึ่งได้ตามมาตรา ๓๖ หรือ มาตรา ๓๖/๑ เกิดขึ้นแก่ตุลาการตนใดในเรื่องที่พิชารณวินิจฉัยคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลได้ก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดแต่อย่างช้าต้องไม่เกินสิบวัน นับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น

(๑) ตุลาการนั้นเองจะแสดงเหตุที่ตนขอขอยกข้อคัดค้าน แล้วขอขอยกข้อคัดค้านพิชารณคดีนั้น

(๒) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขอขอยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาด

เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้นโดยเร็ว”

นอกจากนี้ แนวคิดของศาลรัฐธรรมนูญคือการให้ความสำคัญแก่คู่ความและการทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว จึงมีการกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งถูกคัดค้านต้องงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะได้มีการชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้น และให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เหลือพิจารณาคดีต่อไป แต่ทั้งนี้ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้คำนึงถึงกรณีที่มีการคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนมากซึ่งจะส่งผลให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนมากนั้นต้องงดการพิจารณาคดีทำให้ไม่มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพอที่จะเป็นองค์คณะที่จะพิจารณาวินิจฉัยคดีต่อไปได้ ด้วยเหตุดังกล่าวร่างมาตรานี้จึงควรกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาดข้อคัดค้านนั้นโดยเร็ว

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สอบถามว่าศาลรัฐธรรมนูญจะดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้คำคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตกไปเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ของชาติได้หรือไม่อย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ที่มีอำนาจชี้ขาดข้อคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาข้อคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแล้วเห็นว่าไม่กระทบต่อการพิจารณาวินิจฉัยคดี ศาลรัฐธรรมนูญก็ยอมให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้นพิจารณาวินิจฉัยคดีนั้นต่อไปได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๘ เมื่อมีเหตุ๑ที่ตุลาการอาจถูกคัดค้าน๒ซึ่งได้ตามมาตรา ๓๖ หรือ มาตรา ๓๖/๑ เกิดขึ้นแก่ตุลาการตนใดในเรื่องที่พิชารณวินิจฉัยคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลได้ก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดแต่อย่างช้าต้องไม่เกินสิบวัน นับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น

(๑) ตุลาการนั้นเองจะแสดงเหตุที่ตนขอขอยกข้อคัดค้าน แล้วขอขอยกข้อคัดค้านพิชารณคดีนั้น

(๒) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขอขอยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาด

เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้นโดยเร็ว”

มาตรา ๓๘/๑

“มาตรา ๓๘/๑ ในการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการตามมาตรา ๓๗ (๒) ต้องระบุเหตุที่จะคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๖/๑ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง การคัดค้านตุลาการที่พิจารณาวินิจฉัยในเรื่องใดมากกว่าหนึ่งคน ให้คู่กรณีจัดทำเป็นคำร้องแยกเป็นตุลาการแต่ละราย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ในการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการตามมาตรา ๓๗ (๒) ต้องระบุเหตุที่จะคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๖/๑ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สอบถามว่าการกำหนดยกเว้นให้ยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหลายคนด้วยเหตุเดียวกันในคำร้องฉบับเดียวกันได้จะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหลายคนด้วยเหตุเดียวกันจะต้องกำหนดให้ยื่นคำร้องแยกกันตามจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่จะคัดค้าน เพราะศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาคำร้องคัดค้านเป็นรายฉบับเพื่อทำให้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีต่อไปได้ในกรณีที่มีการคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหลายคนจนทำให้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เหลืออยู่ไม่สามารถพิจารณาคดีได้ และสอบถามว่า เหตุใดความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้จึงใช้คำว่า “อย่างหนึ่งอย่างใด”

นางสาวกมลกลานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เหตุที่ความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ใช้คำว่า “อย่างหนึ่งอย่างใด” เพราะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอาจถูกคัดค้านหลายเหตุก็ได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๓๘/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๘/๑ ในการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการตามมาตรา ๓๗ (๒) ต้องระบุเหตุที่จะคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๖/๑ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง การคัดค้านตุลาการที่พิจารณาวินิจฉัยในเรื่องใดมากกว่าหนึ่งคน ให้คู่กรณีจัดทำเป็นคำร้องแยกเป็นตุลาการแต่ละราย”

มาตรา ๓๘/๒

“มาตรา ๓๘/๒ เมื่อตุลาการขอถอนตัวตามมาตรา ๓๗ (๑) หรือคู่กรณียื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๓๗ (๒) ให้ตุลาการนั้นงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นไว้จนกว่าศาลจะได้มีการชี้ขาดในเรื่องที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ชี้แจงว่า

ที่ผ่านมาในทางปฏิบัติศาลรัฐธรรมนูญจะชี้ขาดเรื่องที่ชอบถอนตัวหรือถูกคัดค้านในวันที่มีการถอนตัวหรือมีการคัดค้านทันที

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เรื่องการชี้ขาดในเรื่องที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านมีการกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๓๗ แล้ว จึงควรตัดร่างมาตรานี้ออกทั้งหมด

ประธานกรรมการเสนอตัดร่างมาตรานี้ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๓๘/๒ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๓๙

“มาตรา ๓๙ เมื่อมีการขอถอนตัวตามมาตรา ๓๗ (๑) หรือยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๓๗ (๒) ให้ศาลประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุขอถอนตัวหรือเหตุคัดค้านนั้น โดยตุลาการซึ่งขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำขอถอนตัวหรือคำร้องที่คัดค้านตนเองมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ในการพิจารณาเหตุคัดค้านตุลาการ ให้ศาลฟังคำชี้แจงของตุลาการที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านประกอบด้วย

การชี้ขาดเหตุคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้ทำหน้าที่ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการลงมติตามวรรคสาม ให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

เมื่อศาลพิจารณาวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยให้ตุลาการที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านและคู่กรณีทราบ

การพิจารณาที่ได้ดำเนินไปก่อนที่ตุลาการจะขอถอนตัวหรือก่อนที่คู่กรณียื่นคำร้องคัดค้านย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดให้ถอนตัวหรืออนุญาตตามคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหกของร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้ “การพิจารณาที่ได้ดำเนินไปก่อนที่ตุลาการขอถอนตัวหรือก่อนที่คู่กรณียื่นคำร้องคัดค้านศาลมีคำสั่งชี้ขาดย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดให้ถอนตัวหรืออนุญาตตามคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สอบถามว่า กรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ตามความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ หมายถึงกรณีใดบ้าง

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ตามความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ อาจหมายถึงกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำร้องที่คัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนอื่นซึ่งถูกคัดค้านด้วยเหตุเดียวกันกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำร้องนั้น

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า เหตุคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามความในร่างมาตรา ๓๖/๑ที่กำหนดไว้ว่า “เหตุอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมไป” มีความหมายกว้างเกินไปหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามความในร่างมาตรา ๓๖/๑ที่กำหนดไว้ว่า “เหตุอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมไป” เหมาะสมแล้ว เพราะคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่สามารถกำหนดรายละเอียดของเหตุคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ทั้งหมด โดยเหตุคัดค้านดังกล่าวมีความหมายเพียงใดขึ้นอยู่กับดุลพินิจในการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า เหตุคัดค้านนั้นนอกจากจะเป็นเหตุที่ทำให้คู่ความยกขึ้นคัดค้านการทำหน้าที่ของศาลแล้ว ยังถือว่าเป็นเหตุถอนตัวจากการพิจารณาของศาลด้วย

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความว่า “การเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น” ในร่างมาตรา ๓๖ (๒) หมายความว่าอย่างไร

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ในเรื่องนี้ประธานกรรมการเคยตอบปัญหากฎหมายผ่านทางเว็บไซต์ www.meechaithailand.com ว่า “หลานของลุงเป็นลูกพี่ลูกน้องชั้นที่สาม ส่วนลูกของพี่ชายเป็นลูกพี่ลูกน้องชั้นที่สอง”

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตรวจสอบเลขมาตราที่อ้างไว้ในร่างมาตรานี้ให้ถูกต้อง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๓๙

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ รายงานต่อที่ประชุมว่า ขณะนี้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. เสร็จแล้ว ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนในวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา สำหรับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เห็นว่า การให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันพ้นจากตำแหน่งทันทีที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีผลใช้บังคับ กับการให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนครบวาระภายหลังที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีผลใช้บังคับ มีระยะเวลาแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการวิสามัญอาจเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าระยะเวลาในการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะแล้วเสร็จในระยะเวลาใกล้เคียงกับการให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนครบวาระภายหลังที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีผลใช้บังคับ ซึ่งการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่
ทันทีที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีผลใช้บังคับ
ย่อมตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมากที่สุด นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในแง่ทางการเมืองและ
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ไม่มีเหตุผลใดที่จะต้องรอให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันดำรง
ตำแหน่งต่อไปจนครบวาระแล้วจึงให้มีการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่

นางจรี วิจิตรวาทการ กรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมาธิการวิสามัญได้เพิ่มขึ้นตอนและระยะเวลา
ในการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ยาวนานขึ้นกว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอ ซึ่งจะมีผลทำให้
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันสามารถอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้นานยิ่งขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่คณะกรรมาธิการวิสามัญได้เพิ่มขึ้นตอนและระยะเวลาในการสรรหา
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ยาวนานขึ้นกว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอ หากหลักการที่แก้ไข
ไม่ขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญย่อมสามารถกระทำได้

๔.๒ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันอังคาร ที่ ๘ สิงหาคม
๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและ
กล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๑๕ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี
นิติกรชำนาญการพิเศษ
นายณฤพณ์ ฐลีจันทร์
นิติกรปฏิบัติการ
นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ
วิทยากรชำนาญการ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมาธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์

